

KATHOLIEKE CHARISMATISCHE VERNIEUWING: EEN STROOM VAN GENADE VOOR HEEL DE KERK

“Na vijftig jaar ervaring en bij gelegenheid van de instelling van de nieuwe dienstverlenende organisatie CHARIS, is het moment gekomen om te proberen deze beweging opnieuw te duiden en om haar te definiëren.”

Kardinaal Raniero Cantalamessa, ofm cap
Vaticaan, 8 juni, 2019

Nederlandse vertaling van Mark Borst, zoals gepubliceerd
in een serie artikelen in het tijdschrift Bouwen aan de Nieuwe Aarde in 2020-2021

INHOUD

Vernieuwing

Waaruit bestaat het nieuwe leven in de Geest?

Deel 1 Wat betekent deze vernieuwing voor heel de Kerk?

Deel 2 Relatie tussen ‘vernieuwing’ en ‘charismatisch’

Deel 3 Waarom het woord vernieuwing?

Deel 4 Een leven volgens de wet van de Geest

Deel 5 Zonen en dochters van God onder Christus’ heerschappij

Deel 6 Het hart van de bruid vernieuwen, niet alleen haar kleding

Charismatische

Deel 7 De geschiedenis van charisma’s in de Kerk

Deel 8 Naar het leven met charisma’s

Deel 9 Het gezond houden van een charisma

Bij de instelling van CHARIS als nieuwe internationale dienstverlening voor charismatische vernieuwing in de Katholieke Kerk is pater Raniero Cantalamessa aangesteld als ‘kerkelijk assistent’ om CHARIS leerstellig en spiritueel te begeleiden en trouw te houden aan het leergezag van de Kerk.
Wat leert hij ons?*

Deel 1

WAT BETEKENT DEZE VERNIEUWING VOOR HEEL DE KERK?

Ik begin met de overtuiging die we allemaal delen en die vaak herhaald is door Paus Franciscus, dat de Katholieke Charismatische Vernieuwing (KCV) “een stroom van genade is voor de hele Kerk.” Als de KCV een stroom van genade is voor de hele Kerk, dan zijn we het aan onszelf en aan de Kerk verplicht om uit te leggen waaruit deze stroom van genade bestaat en waarom die bedoeld is voor de hele Kerk en noodzakelijk is voor de hele Kerk.

Wat we te bieden hebben

Kortom, we moeten uitleggen wie we zijn en wat we te bieden hebben – of beter gezegd, wat God aanbiedt – aan de Kerk door deze stroom van genade. Tot nu toe hebben we niet duidelijk gezegd wat de charismatische vernieuwing is en we konden dat ook niet. Het

is immers noodzakelijk om een manier van leven te ervaren voordat je het kunt definiëren. In het verleden was dit ook steeds het geval als er nieuwe vormen van christelijk leven ontstonden. Het is jammer als bewegingen en religieuze ordes beginnen met vele regels en een gedetailleerde constitutie, die van bovenaf opgelegd worden als een protocol om te volgen.

Als leven zich ontwikkelt, verwerft het bepaalde kenmerken en maakt het haar eigen regels, zoals een rivier die al voortstromend haar eigen loop bepaalt.

Er is verwarring over de identiteit

We moeten toegeven dat we de Kerk tot nu toe verschillende ideeën en indrukken van de charismatische vernieuwing hebben gegeven,

die elkaar soms tegenspreken. Een snelle navraag bij mensen die erbuiten staan is voldoende om ons bewust te worden van de huidige verwarring over de identiteit van de charismatische vernieuwing. Voor sommige mensen is het een beweging van ‘enthousiastelingen’, niet anders dan ‘enthousiaste en verlichte’ bewegingen in het verleden, Alleluia-mensen, die met geheven handen bidden of zingen in een onverstaanbare taal, in het kort: een emotioneel, oppervlakkig fenomeen. Ik zeg dit als iemand die weet waarover hij spreekt, want een tijd lang behoorde ik tot hen die zo denken.

Wel de vruchten, niet de boom

Voor sommige mensen is het een beweging die samenvalt met mensen die aan gebedsgenezing doen en aan exorcismes; voor anderen is het een protestantse en pinkster-“infiltratie” in de Katholieke Kerk. Op z’n best wordt de charismatische vernieuwing gezien als een beweging waarvan aan de leden veel dingen in de parochie kunnen worden toevertrouwd, maar waar je maar beter niet te diep in betrokken kunt raken. Zoals iemand ooit zei:

mensen houden van de vruchten van de vernieuwing, maar niet van de boom.

Het moment is gekomen

Nu, na vijftig jaar te hebben bestaan, na vijftig jaar ervaring en bij gelegenheid van de instelling van de nieuwe dienstverlenende organisatie CHARIS, is het moment gekomen om te proberen deze beweging opnieuw te duiden en om haar te definiëren. Ook al kan geen enkele definitie definitief zijn, omdat haar weg nog lang niet ten einde is.

De ware betekenis

Ik geloof dat het wezen van deze stroom van genade door de voorzienigheid in haar naam ligt besloten, ‘charismatische vernieuwing’, op voorwaarde dat men de ware betekenis van deze twee woorden begrijpt. Ik stel voor het eerste deel van mijn toespraak te wijden aan het zelfstandig naamwoord “vernieuwing” en het tweede gedeelte aan het bijvoeglijke naamwoord “charismatische”.

*Artikel 17 van de statuten. Zie 0440 op www.stucom.nl.

Deel 2

RELATIE TUSSEN ‘VERNIEUWING’ EN ‘CHARISMATISCH’

Het is noodzakelijk om vooraf een paar opmerkingen te maken, zodat we de relatie tussen het zelfstandig naamwoord “vernieuwing” en het bijvoeglijke naamwoord “charismatische” begrijpen en zien waar ze voor staan.

Geest werkt op twee manieren

In de Bijbel zien we duidelijk dat de Geest van God op twee manieren werkt. Er is een eerste manier die charismatisch wordt genoemd. Die vindt plaats als de Geest van God op enkele mensen neerkomt in een specifieke setting en hun gaven geeft en het vermogen om de taak die God van hen verwacht op een bovenmenselijke manier uit te voeren (zoals in Exodus 31,3; Rechters 14,6; 1 Samuel 10,6 en Jesaja 61,1). Het kenmerk van deze manier van werken van de Geest van God is dat wat wordt gegeven aan de persoon niet voor hemzelf bedoeld is – zodat hij of zij God meer welgevallig zou zijn –, maar omwille van de gemeenschap, als dienstwerk. Sommige mensen die deze gaven ontvingen in het Oude

Testament, leidden uiteindelijk levens die in het geheel niet beantwoordden aan Gods wil.

Heilig en heiligmakend

Pas later, eigenlijk pas na de ballingschap, begint de Bijbel te spreken over een andere manier van werken van de Geest van God. Deze manier wordt later de heiligmakende werking van de Geest genoemd (zie 2 Tessalonicenzen 2,13). De Geest wordt voor de eerste keer als ‘heilig’ gedefinieerd in Psalm 51: “Neem uw heilige Geest niet van mij weg” (51,11).

Het duidelijkste getuigenis is de profetie in Ezechiël 36,26-27: “Ik zal u een nieuw hart geven en een nieuwe geest in u uitstorten; Ik zal het stenen hart uit uw lichaam verwijderen en een hart van vlees geven. Mijn geest zal Ik in u uitstorten en Ik zal ervoor zorgen dat ge mijn wetten nakomt en mijn voorschriften nauwkeurig onderhoudt.” Het vernieuwende van deze manier van werken van de Geest is dat het over hen komt en bij hen blijft, terwijl het hen van binnen verandert en hun een nieuw

hart geeft en een nieuw vermogen om de wet te onderhouden.

Tweeledige manier van werken

Later zal de theologie de eerste manier van het werken van de Geest *gratia gratis data*, noemen. Dat betekent een gratis gave. En de tweede manier wordt *gratia gratum faciens* genoemd: genade die jou meer welgevallig maakt aan God.

Deze tweeledige manier van werken van de Geest wordt bij de overgang van het Oude naar het Nieuwe Testament nog duidelijker.

We hoeven alleen maar het twaalfde hoofdstuk van de eerste brief aan de Korintiërs te lezen, die alle soorten charisma's behandelt. Als je dan verder gaat naar het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 13, dan spreekt dat van een unieke gave, voor iedereen dezelfde en voor iedereen noodzakelijk, namelijk de liefde. De liefde is Gods liefde, in ons hart uitgestort door de Heilige Geest (Romeinen 5,5). De liefde, die door de heilige Thomas van Aquino gedefinieerd is als "datgene waarmee God ons liefheeft en wat ons in staat stelt om Hem lief te hebben en onze broeders."^{*}

Zijn en doen

De relatie tussen de heiligmakende werking van de Geest en zijn charismatische werking is volgens Paulus vergelijkbaar met de relatie tussen eenheid en verscheidenheid in de Kerk. De heiligmakende werking richt zich op het

zijn van de Christen. De charisma's richten zich op het *doen*, omdat ze ten dienste staan van anderen (zie 1 Korintiërs 12,7; 1 Petrus 4,10). De eerste bewerkstelligt de *eenheid* van de Kerk, terwijl de tweede werking de *verscheidenheid* van haar functies mogelijk maakt.

Het wezen van een christen

We kunnen hierbij Efeziërs 4,4-13 lezen. Daar legt de apostel eerst uit wat het wezen van een christen is en van de eenheid van alle gelovigen: één lichaam, één Geest, één Heer, één geloof. Hij vervolgt zijn betoog: "Aan ieder van ons afzonderlijk is de genade verleend naar de maat van Christus' gave" (4,7): apostelen, evangelisten, leraren, etc. De apostel benadrukt niet alleen de twee manieren waarop de Geest werkt, maar bevestigt de absolute prioriteit van de heiligmakende werking boven de charismatische. Het doen volgt uit het zijn (*agere sequitur esse*), niet andersom. Paulus behandelt dan de meeste charisma's – tongentaal, de gave van profetie, allerlei geheimen begrijpen, alles aan de armen geven – en besluit dat zonder de liefde een charisma waardeloos is voor degene die haar uitoefent, zelfs al komt het ten goede aan de mensen die het ontvangen.

^{*}Zie Thomas van Aquino, commentaar op Brief aan de Romeinen, 5, 1, nr. 392.

Deel 3

WAAROM HET WOORD VERNIEUWING?

Over een van de belangrijkste zaken die de charismatische vernieuwing kan bijdragen – en deels al heeft bijgedragen – aan het leven van de Kerk.

Het is waar dat een charisma niet gegeven wordt vanwege of met het oog op iemands heiligheid, maar het is ook waar dat een charisma niet gezond blijft en zelfs kan corrumperen en uiteindelijk kwaad kan veroorzaken, als deze niet geworteld is in persoonlijke heiligheid. Opnieuw benadrukken dat de heiligmakende werking van de Geest meer prioriteit heeft dan zijn charismatische werking is de specifieke bijdrage die de

Katholieke Charismatische Vernieuwing kan verlenen aan de Evangelische en Pinksterbeweging, die zelf de zogenaamde 'Heiligingsbeweging' in hun wortels hadden.

Alles wat ik gezegd heb over de vernieuwende en heiligmakende werking van de Geest ligt besloten in het woord 'vernieuwing'. Waarom precies dit woord? Het idee van nieuwheid hangt van begin tot einde samen met de openbaring van de heiligmakende werking van de Geest. Ezechiël had eerder gesproken over een 'nieuwe geest'. Johannes spreekt over 'geboren worden uit water en de Geest' (Johannes 3,5). Maar vooral Sint-Paulus

is degene die in deze 'nieuwheid' datgene herkent wat het hele 'nieuwe verbond' (2 Korintiërs 3,6) kenmerkt. Hij definieert de gelovige als 'een nieuwe mens' (Efeziërs 2,15; 4,24) en de doop als *het bad van wedergeboorte en vernieuwing door de heilige Geest* (Titus 3,5).

Eerst een gave, dan pas een plicht

Direct wil ik duidelijk maken dat dit nieuwe leven het leven is dat door Christus wordt gebracht. Hij is degene die, door te verrijzen uit de dood, ons de mogelijkheid heeft gegeven om, dankzij onze doop, *een nieuw leven te leiden* (zie Romeinen 6,4). Het is dus eerst een gave en dan pas een plicht, eerst iets dat is gedaan, voordat het iets is dat gedaan moet worden. Op dit punt hebben we een Copernicaanse omwenteling nodig in het denken van gelovige katholieken (geen revolutie in de officiële leer van de Kerk!).

Omgedraaid

Dit is een van de belangrijkste bijdragen die de charismatische vernieuwing kan leveren – en deels al heeft geleverd – aan het leven van de Kerk. Eeuwenlang lag de nadruk zozeer op moraliteit, op plicht, op wat te doen om eeuwig leven te verwerven, dat het de relatie heeft omgedraaid en plicht vóór de gave heeft geplaatst. Op die manier werd genade het gevolg van onze goede werken in plaats van de oorzaak.

Omwenteling in de hele Kerk

De charismatische vernieuwing, om precies te zijn de doop in de Geest, bewerkte in mij deze Copernicaanse omwenteling. Daarom ben ik er heilig van overtuigd dat het ook deze omwenteling kan bewerken in de hele Kerk. Van deze omwenteling hangt het af of het mogelijk is de post-christelijke wereld te her-evangeliseren. Geloof bloeit op in de context van het *kerygma**, niet in de context van de

didachè, dat wil zeggen, niet in de context van theologie, apologetiek en moraliteit. Deze zaken zijn nodig voor de 'vorming' van geloof en het tot de volmaaktheid van de liefde brengen, maar ze zijn niet in staat geloof op te wekken.

In tegenstelling tot elke andere religie begint Christendom niet bij het vertellen aan mensen wat ze moeten doen om zichzelf te redden; het begint met hun te vertellen wat God in Christus heeft gedaan om hen te redden. Het is de religie van genade.

Deugden verwerven, geen moralisme

Er is geen gevaar dat men hierdoor tot 'quiëtisme'** vervalt en de plicht vergeet om deugden te verwerven. De Schrift en de ervaring leren ons iets anders: het duidelijkste teken van de aanwezigheid van de Geest van Christus is niet de aanwezigheid van charisma's, maar de 'vrucht van de Geest'***. De Charismatische Vernieuwing moet veeleer op haar hoede zijn voor een ander gevaar, waarop de heilige Paulus de Galaten terecht wees: *Ge zijt begonnen met de Geest, wilt ge nu eindigen met het vlees?* (Galaten 3,3) - de terugkeer naar het oude wetticisme en moralisme dat het exacte tegendeel zou zijn van waar 'vernieuwing' naar verwijst. Er is natuurlijk ook nog een tegenovergesteld gevaar om 'je vrijheid te misbruiken als een voorwendsel voor de zelfzucht' (Galaten 5,13), maar dat gevaar is gemakkelijker te herkennen.

Voetnoten van de redactie:

*kerygma = Verkondiging, proclamatie van het goede nieuws van redding door Jezus.

**quiëtisme is een zo passief en zo begeerteloos mogelijke houding tegenover de werkelijkheid, een mystiek-contemplatief opgaan in God.

***Galaten 5,22-23

Deel 4

EEN LEVEN VOLGENS DE WET VAN DE GEEST

We baseren ons op de heilige Paulus, om preciezer te zijn op zijn brief aan de Romeinen,

want daar behandelt hij haast systematisch de elementen die daar deel van uitmaken.

Het nieuwe leven in de Geest is:

- Een leven geleefd 'volgens de Wet van de Geest'.
- Een leven als zonen en dochters van God.
- Een leven onder de heerschappij van Christus.

Pinksteren

Het nieuwe leven is allereerst een leven dat geleefd wordt 'door de wet van de Geest'.
Voor hen dus die in Christus Jezus zijn, bestaat er thans geen vonnis meer. De 'wet' van de Geest die in Christus Jezus het leven schenkt, heeft u vrijgemaakt van de wet van de zonde en de dood (Romeinen 8,1-2).

We kunnen de zinsnede 'wet van de Geest' pas begrijpen als we beginnen met de gebeurtenis van Pinksteren.

Twee interpretaties

In het Oude Testament waren er twee fundamentele interpretaties van het feest van Pinksteren. In het begin was Pinksteren het oogstfeest, het wekenfeest (zie Numeri 28,26vv), waarbij de mensen aan God hun eerste vruchten offerden (zie Exodus 23,16; Deuteronomium 16,9vv). Maar later, en zeker in Jezus' tijd, werd het feest verrijkt met een nieuwe betekenis. Het was het feest waarbij de gave van de wet op de berg Sinaï werd herdacht en het verbond dat God met zijn volk sloot - het feest dat de gebeurtenissen in Exodus 19-20 herdacht.

Een tekst uit de huidige Hebreeuwse liturgie voor Pinksteren (*Sjavoet*) zegt: "Deze dag van het wekenfeest is de tijd van de gave van onze Thora."

Lucas' beschrijving

Het lijkt erop dat de heilige Lucas met opzet de neerdaling van de Heilige Geest beschrijft met tekenen die Gods verschijning (theofanie) op de Sinaï kenmerkten. Hij gebruikt in feite beelden die de aardbeving en het vuur in herinnering brengen. De liturgie van de Kerk bevestigt deze interpretatie, omdat Exodus 19 deel uitmaakt van de lezingen in de pinkstervigilie.

Wat zegt deze parallele benadering ons over ons Pinksteren? Met andere woorden: wat betekent het dat de Heilige Geest neerdaalde

op de Kerk op dezelfde dag dat Israël de gave van de wet en het verbond herdacht?

Na 50 dagen

De heilige Augustinus vroeg zich dit al af en gaf het volgende antwoord. Vijftig dagen na het offer van het lam in Egypte schreef de vinger Gods op de berg Sinaï Gods wetten in stenen tafels, en hier, vijftig dagen na het offer van Christus, het ware Lam Gods, schreef de vinger Gods, de Heilige Geest, zijn wet. Maar deze keer gebeurde dat niet op stenen tafels, maar op tafels van vlees, in mensenharten.*

Deze interpretatie is zelf gebaseerd op Paulus' stellingname, die de gemeenschap van het nieuwe verbond definieert als *een brief van Christus met onze hulp opgesteld, niet met inkt geschreven maar met de Geest van de levende God, niet op stenen tafelen maar geprent in de harten van levende mensen* (2 Korintiërs 3,3). De profetieën van Jeremia en Ezechiël over het nieuwe verbond worden opeens begrijpelijk. *Dit is het nieuwe verbond dat Ik in de toekomst met Israël sluit— godsspraak van de HEER: Ik schrijf mijn Wet in hun binnenste, Ik grif die in hun hart* (Jeremia 31,33). Het gebeurt niet langer op stenen tafels, maar in harten; niet langer een uitwendige wet, maar een inwendige wet.

Vermogen om lief te hebben

Wat is de precieze werking van deze wet van de Geest? En op wat voor manier kan het een 'wet' worden genoemd? De wet werkt door middel van liefde! De nieuwe wet wordt door Jezus 'het nieuwe gebod' (Johannes 13,34) genoemd. De Geest heeft de nieuwe wet in onze harten geschreven, ze vervullend met liefde: *Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschonken* (Romeinen 5,5). Zoals de heilige Thomas ons uitlegde, is deze liefde de liefde waarmee God ons liefheeft en die ons tegelijkertijd in staat stelt Hem lief te hebben en om onze naaste lief te hebben. Het is een nieuw vermogen om lief te hebben.

Aangetrokken door wat je liefhebt

Er zijn twee manieren om een persoon iets te laten doen, of juist niet te laten doen: door

dwang of door *aantrekking*. De uiterlijke wet brengt de persoon in beweging op de eerste manier, door dwang en door dreiging met straf. Liefde brengt hem op de tweede manier in beweging, door aantrekking. Mensen worden aangetrokken door wat ze liefhebben, zonder dat ze onderworpen hoeven te worden aan

uitwendige beperkingen. Het christelijke leven wordt geleefd door aantrekking, niet door dwang, door liefde, niet door angst.

*See St. Augustine, *On The Spirit and the Letter*, chapter 28 [XVI], ed. Philip Schaff (No p.: CreateSpace Publishing, 2015), p. 53; *Sermo Mai* 158, 4 (PLS 2 525).

Deel 5

ZONEN EN DOCHTERS VAN GOD ONDER CHRISTUS' HEERSCHAPPIJ *Kenmerken van gedoopt zijn in de Geest*

De doop in de Heilige Geest en het nieuwe leven in de Geest zijn de essentie van charismatische vernieuwing. Dat nieuwe christelijke leven wordt volgens pater Raniero Cantalamessa ten eerste gekenmerkt door de *Wet van de Geest*. 'Het christelijke leven wordt geleefd door aantrekking, niet door dwang, door liefde, niet door angst' (zie deel 4).

Nu het tweede en derde kenmerk: het is een leven als zonen en dochters van God onder Christus' heerschappij.

Redactie

Een leven als zonen en dochters van God

Als tweede is het nieuwe leven in de Geest het leven van zonen en dochters van God. De apostel vervolgt zijn betoog: *Allen die zich laten leiden door de Geest van God, zijn kinderen van God. De geest die gij ontvangen hebt, is er niet een van slaafsheid, die u opnieuw vrees zou aanjagen. Gij hebt een geest van kindschap ontvangen, die ons doet uitroepen: Abba, Vader! De Geest zelf bevestigt het getuigenis van onze geest, dat wij kinderen zijn van God* (Romeinen 8,14-16). Dit is de centrale idee van de boodschap van Jezus en van het hele Nieuwe Testament. Dankzij de doop die ons op Christus geënt heeft, zijn we in de Zoon kinderen geworden.

Existentiële bewustwording

Wat is het nieuwe dat de charismatische vernieuwing hierin kan brengen? Iets heel belangrijks, namelijk de ontdekking en existentiële bewustwording van het vaderschap van God, die meer dan één persoon tot tranen toe bewoog bij de doop in de Geest. *Wettelijk* gezien zijn we zijn kinderen door de doop, maar we *ervaren* dat we zijn kinderen worden door de doorgaande werking van de Heilige Geest in onze levens. Een gevoel van verbondenheid wordt geboren. In plaats van een *meester*, wordt God een *vader*. Dat is het moment waarop een persoon met zijn hele hart

voor de eerste keer uitroept: "Abba, mijn Vader!"

Dit is een van de meest voorkomende gevolgen van de doop in de Geest. Ik herinner me een oudere dame uit Milaan die de doop in Geest had ontvangen en daarna haar hele groep rondging en zei: "Ik voel me als een baby, ik voel me als een baby! Ik heb ontdekt dat God mijn papa is!" Gods vaderschap ervaren betekent zijn oneindige liefde en barmhartigheid ervaren.

... onder de heerschappij van Christus

Ten slotte is het nieuwe leven een leven onder de heerschappij van Christus. In Romeinen 10,9 schrijft de apostel: *Want als uw mond belijdt, dat Jezus de Heer is, en uw hart gelooft, dat God Hem van de doden heeft opgewekt, zult gij gered worden.*

En vlak daarna in dezelfde brief zegt hij: *Niemand van ons leeft voor zichzelf alleen, niemand sterft voor zichzelf alleen. Zolang wij leven, leven wij voor de Heer, en sterven wij, dan sterven wij voor de Heer: of wij leven of sterven, Hem behoren wij toe. Daarvoor is Christus gestorven en weer levend geworden: om Heer te zijn over doden en levenden.* (Romeinen 14,7-9)

Als je je realiseert wie Jezus is, is dat het werk van de Heilige Geest: *Niemand kan zeggen*

'Jezus is Heer', tenzij door de Heilige Geest! (1 Korintiërs 12,3).

Duidelijkste gave

Bij mijn doop in de Geest was de duidelijkste gave die ik ontving de ontdekking van de heerschappij van Christus. Tot dan toe was ik een geleerde in Christologie. Ik gaf les en schreef boeken over oude christologische doctrines. De Geest bekeerde mij van Christologie tot Christus. Het beroerde mij intens, toen ik in juli 1977 in het stadion van Kansas City 40.000 gelovigen van verschillende denominaties hoorde zingen: "Hij is Heer, Hij is Heer. Hij is verzezen uit de doden. Hij is Heer. Elke knie zal zich buigen, elke tong belijden, dat Jezus is de Heer" [nr. 3 in *Zing een nieuw lied*].

Ik bekeek de charismatische vernieuwing op dat moment nog als een buitenstaander, maar dit lied had kosmische resonanties, omdat het naar voren bracht wat speelt in de hemel, op aarde en onder de aarde.

Persoonlijke keuze

Wat precies maakt de verkondiging van Jezus als Heer zo onderscheidend en beslissend? Dat is dat als je dit verkondigt, je niet alleen je geloof belijdt, maar ook een *persoonlijke keuze* maakt. Wie dit belijdt, besluit over de zin van zijn of haar leven. Alsof je zegt: "U bent mijn Heer, ik onderwerp mij aan U en ik erken U uit vrije wil als mijn redder, mijn hoofd, mijn meester, degene die alle recht op mij heeft. Vol vreugde geef ik de teugels van mijn leven aan U over."

De titel Adonai, Heer

Deze schitterende ontdekking van Jezus als Heer is in onze tijd misschien wel de geweldigste genade die God aan de Kerk door de Vernieuwing heeft gegeven. In het begin verhield de verkondiging van Jezus als Heer (*Kyrios*) zich tot evangelisatie als de ploegschaar tot de ploeg: het mes dat de grond eerst openbreekt en de ploeg in staat stelt een voor in de grond te maken. Helaas trad er een verandering op met betrekking tot dit woord bij de overgang van de Joodse invloedssfeer naar de Griekse invloedssfeer. In de Joodse wereld was de titel *Adonai*, Heer, op zichzelf voldoende om Jezus' godheid te verkondigen. Het was precies deze titel die Petrus gebruikte om Jezus Christus te verkondigen op de dag van Pinksteren: *Voor heel het huis van Israël*

moet dus onomstotelijk vaststaan, dat God Hem en Heer en Christus heeft gemaakt, die Jezus, die gij gekruisigd hebt" (Handelingen 2,36).

Groot verschil

Deze titel voldeed niet langer toen de prediking de heidenen bereikte. Te beginnen met de Romeinse keizer waren er velen die zichzelf 'Heer' noemden. De apostel schrijft het met droefheid: "Hoewel er vele goden en vele heren zijn, toch is er *voor ons* maar één Heer, Jezus Christus (vergelijk 1 Korintiërs 8,5-6). Al in de derde eeuw werd de titel 'Heer' niet langer kerygmatisch opgevat: het werd als de juiste titel beschouwd die gebruikt moest worden door iemand die zich nog op het niveau van 'dienaar' bevond, en uit angst. En deze titel stond op een lager plan dan de titel van Meester, waarvan het gebruik paste bij een 'leerling' en een vriend [4]. Mensen bleven natuurlijk over Jezus spreken als "Heer", maar het werd een titel als alle andere, zelfs vaker onderdeel van de volledige naam van Christus: "Onze Heer Jezus Christus." Maar het maakt een groot verschil uit of je zegt: "Onze Heer Jezus Christus" of: "Jezus Christus is onze Heer!" (met uitroepeteken).

Levende werkelijkheid in de Geest

Waarin bestaat de inhoudelijke sprong die de Heilige Geest ons wil laten maken in ons begrip van Christus? Die ligt in het feit dat de verkondiging van Christus als Heer de deur is die leidt naar kennis van de verzezen en levende Christus! Niet het personage van Christus, maar de persoon van Christus. Hij is niet langer een verzameling van stellingen en dogma's (die een reactie zijn op bepaalde ketterijen), niet langer gewoon een onderwerp van aanbidding en herinnering, maar een levende werkelijkheid in de Geest. Het verschil tussen deze levende Jezus en de Jezus van de boeken en geleerde discussies over Hem is het verschil tussen de echte lucht en een lucht getekend op papier. Als we willen dat de nieuwe evangelisatie niet blijft hangen in wensdromen, dan moeten we de ploegschaar opnieuw voor de ploeg plaatsen, het *kerygma* vóór de *parenthesis*, de verkondiging vóór het onderricht.

Deze gedeelde ervaring van de Heerschappij van Christus heeft de grootste invloed op de eenheid tussen christenen, net zoals we nu hier bij ons zien gebeuren. Een van de belangrijkste

prioriteiten van CHARIS, volgens de richtlijnen van de Heilige Vader, is juist deze eenheid onder alle gelovigen in Christus op alle mogelijke manieren bevorderen, in wederzijds respect voor elkaars identiteit.

[4] Origen, Commentary on the Gospel according to John, 1, 31 (Pinkington, OH: Beloved Publishing, 2014), pp. 31-32; (SCh 120, p. 158).

Deel 6

HET HART VAN DE BRUID VERNIEUWEN, NIET ALLEEN HAAR KLEDING

Een stroom van genade voor de hele Kerk

Ik geloof dat het op dit punt [*na de uiteenzetting in de vorige delen*] duidelijk is waarom we zeggen dat de charismatische vernieuwing een stroom van genade is voor de hele Kerk. Alles wat het woord van God ons heeft laten zien over het nieuwe leven in Christus - een leven geleefd volgens de wet van de Geest [zie 2020-2], een leven als zonen en dochters van God, en onder de heerschappij van Christus [2020-4] - is niets anders dan de essentie van christelijk leven en heiligheid.

Het is het leven geschonken bij de doop dat in alle volheid werkelijk wordt, dat wil zeggen, niet alleen gedacht en geloofd, maar geleefd en zichtbaar gemaakt, en niet alleen voor een beperkt aantal bevoorrechte zielen, maar voor heel het heilige volk van God.

Van de boeken naar de ervaring

Voor miljoenen gelovigen van verschillende christelijke kerken is de doop in de Geest de deur tot die schitterende kant van het christelijke leven geweest. Een van de favoriete uitspraken van paus Franciscus is dat "werkelijkheden groter zijn dan ideeën,"[5] en dat het christelijke leven uitleven dus groter is dan erover na te denken. Ik geloof dat de charismatische vernieuwing een grote hulp kan zijn (en deels al is geweest) om de grote geloofswaarheden niet alleen te denken, maar ook te leven, om de Heilige Geest te verplaatsen van de theologieboeken naar de ervaring van gelovigen.

Hart en kleding van de Bruid

De heilige Johannes XXIII riep het Tweede Vaticaans Concilie bijeen als een *nieuw Pinksteren* voor de Kerk. De Heer beantwoordde dit gebed van deze paus boven alle verwachting. Maar wat betekent 'een nieuw Pinksteren'? Het kan niet blijven steken bij een nieuwe bloei van charisma's en dienstwerken, en tekenen en wonderen als een frisse wind in het gezicht van de Kerk. Deze zaken zijn niet meer dan de weerspiegeling en teken van iets dat veel dieper gaat. Een nieuw Pinksteren moet, om echt waar te zijn, plaatsvinden in de diepte die de apostel ons heeft laten zien: het moet het hart van de Bruid vernieuwen, niet alleen haar kleding.

Om als charismatische vernieuwing de stroom van genade te zijn die we hebben beschreven, moet zij zelf vernieuwd worden en de instelling van CHARIS bedoelt hieraan bij te dragen. Origines schreef in de derde eeuw: "Je moet niet denken dat de vernieuwing van het leven, waarvan gezegd wordt dat zij eens heeft plaatsgevonden, volstaat. Integendeel... deze nieuwheid... moet vernieuwd worden": "*Ipsa novita innovanda est.*"[6] We moeten hier niet verbaasd van opkijken. Dit gebeurt bij elk project van God zodra het in de handen van mensen wordt gelegd.

Meteen nadat ik bij de Vernieuwing kwam werd ik op zekere dag tijdens gebed bepaald bij een aantal gedachten. Het was alsof ik het nieuwe dat de Heer in de Kerk aan het doen was kon voelen. Ik nam een vel papier en een pen en schreef enkele gedachten op, die zelfs mij verbaasden, want ze waren nauwelijks de vrucht van mijn reflectie. Deze gedachten staan in mijn boek *The Sober Intoxication of the Spirit, Part Two*, maar sta mij toe ze opnieuw met jullie te delen, omdat ik denk dat ze het punt zijn waaruit we opnieuw moeten vertrekken.

Jezus verheerlijken

"De Vader wil de Zoon, Jezus Christus, op aarde verheerlijken op een nieuwe manier, door een nieuwe interventie. De Heilige Geest is aangewezen om deze verheerlijking uit te voeren, omdat er geschreven staat: "Hij zal Mij verheerlijken, omdat Hij aan u zal verkondigen wat Hij van Mij ontvangen heeft." (Johannes 16,4). Een christelijk leven, geheel toegewijd aan God, zonder een stichter, zonder een regel en zonder nieuwe congregaties. De Stichter: Jezus! De Regel: het evangelie geïnterpreteerd door de Heilige Geest! De Congregatie: de Kerk! Maak je geen zorgen over morgen, probeer niet iets te maken dat blijft bestaan, en zet geen erkende organisaties op die kunnen worden voortgezet door opvolgers... Jezus is een Stichter die nooit sterft, dus er zijn geen opvolgers nodig. We moeten Hem altijd toestaan nieuwe dingen te doen, ook morgen. De Heilige Geest zal in de Kerk blijven, ook morgen."[7]

[5] Pope Francis, *Evangelii gaudium*, no. 231. [6] Origen, *Commentary on the Epistle to the Romans*, 5, 13, trans. Thomas P. Scheck, *The Fathers of the Church*, vol. 103 (Washington, DC: The Catholic University of America Press, 2001), p. 359; (PG 14, p. 1042). [7] Raniero

Cantalamesa, *The Sober Intoxication of the Spirit. Part Two* (Cincinnati, OH: Servant Books, 2012), p. 31.

Deel 7

DE GESCHIEDENIS VAN CHARISMA'S IN DE KERK

In de eerste zes artikelen van deze serie heeft kardinaal Raniero Cantalamessa ofm.cap. (sinds 28 november 2020 is hij kardinaal), uiteengezet dat het meest wezenlijke van de charismatische vernieuwing zit in het woord 'vernieuwing', waarvan de doop in de Heilige Geest de kern uitmaakt.

Maar hoe is het woordje 'charismatische' bedoeld? In ieder geval niet zoals in modern taalgebruik gesproken wordt over een charismatische leider. En het betekent ook niet zoiets als vurig, emotioneel of extravert. Wat het wel betekent, dat vertelt Cantalamessa in het vervolg van deze serie.

Kees Slijkerman

We komen nu bij het tweede gedeelte van mijn toespraak, dat veel korter zal zijn, over wat de toegevoegde waarde is van het bijvoeglijk naamwoord 'charismatische' aan de naam 'vernieuwing'.

Niet de term charismatici

Allereerst is het belangrijk te zeggen dat 'charismatisch' een bijvoeglijk naamwoord moet blijven en nooit een zelfstandig naamwoord moet zijn. Met andere woorden, we moeten ons uiterste best doen om de term 'de charismatici' te vermijden als beschrijving van mensen die de Vernieuwing hebben ervaren. Als we iets gebruiken zou het 'vernieuwde christenen' moeten zijn, niet 'charismatici'. Deze term roept terecht weerstand op, omdat het onderscheid maakt tussen leden van het lichaam van Christus, alsof sommige mensen begaafd zijn met charisma's en andere niet.

Ik wil nu geen onderricht geven over de charisma's, waarvoor al zoveel mogelijkheden zijn om over te spreken.* Mijn intentie is te laten zien op welke manier de Vernieuwing, voor zover zij ook charismatisch is, bedoeld is als een stroom van genade voor de hele Kerk. Om deze bevestiging te illustreren moeten we een korte blik werken op de geschiedenis van charisma's in de Kerk.

Ze verdwenen uit theologie van de Kerk

Wat gebeurde er echt met de charisma's na hun tumultueuze verschijning bij het ontstaan van de Kerk? De charisma's verdwenen niet zozeer uit het *leven* van de Kerk, als wel uit haar *theologie*. Als we de geschiedenis van de Kerk nagaan, met in het achterhoofd de verschillende lijsten van charisma's in het Nieuwe Testament, dan moeten we concluderen dat – misschien met uitzondering van 'spreken in tongen' en 'het interpreteren van tongen' – geen van de charisma's ooit volledig verloren ging.

De geschiedenis van de Kerk is vol van charismatische evangelisten, gaven van wijsheid en kennis - we hoeven alleen maar te denken aan de Kerkleraren -, wonderbaarlijke genezingen, mensen begiftigd met de gave van profetie of onderscheiding van geesten, om maar niet te spreken van gaven als visioenen, opnames**, extases en verlichtingen die ook geschaard worden onder de charisma's.

Bestuurders en profeten

Wat is dan het nieuwe dat ons toestaat te spreken van een opleving van de charisma's in onze tijd? Wat was eerst afwezig? In plaats van de geëigende rol om het algemeen welzijn te dienen, werden de charisma's steeds meer

begrensd tot het privé domein. Ze speelden niet langer een rol in de opbouw van de Kerk.

In het leven van de vroegchristelijke gemeenschap werden de charisma's niet privé gebruikt. Tezamen met de apostolische autoriteit boden zij het kader voor hoe de gemeenschap eruitzag.

Apostelen en profeten waren de twee krachten die samen de gemeenschap leidden. Heel snel viel de balans tussen deze twee aspecten - het bestuur en het charisma - uit in het voordeel van het bestuur. Een doorslaggevende factor was de opkomst van valse leringen, met name die van de gnostici. Dit feit liet de balans steeds meer doorslaan naar de bestuurders, de herders.

Collectief charismatisch enthousiasme

Een andere factor was de crisis van de profetische beweging die verspreid werd door Montanus in Klein-Azië in de tweede eeuw, die een bepaald soort collectief charismatisch enthousiasme nog verder in diskrediet bracht. Al de negatieve consequenties voor de charisma's zijn een afgeleide van deze historische omstandigheden. Charisma's werden verbannen naar de marge van het kerkelijk leven. Nog enige tijd waren er berichten dat hier en daar charisma's bleven bestaan. De heilige Ireneus bijvoorbeeld vermeldt dat in zijn tijd er "vele broeders in de Kerk waren, die profetische gaven bezaten, die allerlei talen spraken, die de geheimen van de mensen ontsloten voor hun bestwil en de geheimen van God uitlegden." [1] Maar het was een fenomeen in verval. Met name verdwenen de charisma's die werden uitgeoefend tijdens de aanbidding en het leven van de gemeenschap: geïnspireerde spraak en glossolalie [tongentaal/klanktaal], de zogenaamde Pinkstercharisma's. Profetie werd gereduceerd tot het charisma van het leergezag van de bisschoppen en vooral van de paus om de openbaring authentiek en onfeilbaar te interpreteren. (Dat was de definitie van profetie in de verhandelingen over ecclesiologie die ik moest bestuderen).

Chrysostomus

Er waren ook mensen die deze situatie theologisch probeerden te verdedigen. Volgens

een theorie van de heilige Johannes Chrysostomus, die vaak herhaald werd tot aan de vooravond van het Tweede Vaticaans Concilie, zouden bepaalde charisma's voor de Kerk gereserveerd zijn geweest voor haar 'ontluikende' stadium, maar zouden ze later hebben 'opgehouden te bestaan', omdat ze niet langer nodig waren voor de algemene economie van de Kerk. [2]

Klerikalisering van charisma's

Een ander onvermijdelijk gevolg was een klerikalisering van de charisma's. Verbonden met persoonlijke heiligheid, liep het erop uit dat zij bijna altijd werden geassocieerd met de gebruikelijke representanten van deze heiligheid: pastoors, monniken en religieuzen. De charisma's bewogen van de sfeer van de *ecclesiologie* naar de sfeer van de *hagiografie*, dat wil zeggen, de studie van heiligenlevens. De plaats van de charisma's werd ingenomen door de 'Zeven gaven van de Geest' (in Jesaja 11), die men vanaf het begin en tot aan de Scholastiek, had gezien als een speciale categorie van charisma's die beloofd werd aan de messiaanse koning en later aan degenen die een herderlijke taak hadden.

Herontdekking van charisma's door Vaticanum II

Dit was de situatie die Vaticanum II wilde oplossen. We lezen in een van de belangrijkste documenten van het Concilie die bekende passage: 'Bovendien heiligt, leidt en vervolmaakt dezelfde Heilige Geest het volk Gods niet alleen door de sacramenten en de bedieningen; maar, zijn gaven *aan ieder uitdelend, zoals Hij het wil* (1 Korintiërs 12,11), schenkt Hij aan de gelovigen van iedere rang ook speciale genaden, waardoor Hij hun de geschiktheid en de bereidheid geeft om allerlei werken of taken op zich te nemen voor de vernieuwing en bredere uitbouw van de Kerk, volgens het woord: *Aan ieder wordt de openbaring van de Geest meegedeeld tot welzijn van allen* (1 Korintiërs 12,7). Deze charismata, zowel de meest schitterende als de meer eenvoudige en meer algemene, die volledig zijn afgestemd op de noden van de Kerk en daarin voorzien, moeten met

dankbaarheid en als een bemoediging worden aanvaard.”[3]

Instituut ten dienste van de Geest

Deze tekst is niet zomaar een opmerking in de kantlijn bij de ecclesiologie van het Tweede Vaticaans Concilie, maar juist de kroon op het werk. Zo wordt het duidelijkst en meest expliciet bevestigd dat de Kerk naast een hiërarchische en institutionele dimensie ook een pneumatische*** dimensie heeft [Pneuma is het Griekse woord voor adem of geest. Vert.]. En de hiërarchische dimensie functioneert door en staat ten dienste aan de pneumatische. Het is niet de Geest die ten dienste staat van het instituut, maar het instituut staat ten dienste van de Geest.

Niet waar

Wat de grote 18^e-eeuwse ecclesioloog Johannes Adam Möhler polemisch opmerkte is niet waar: “God heeft de hiërarchie geschapen en heeft daarmee in meer dan genoeg voorzien voor de noden van de Kerk tot aan het einde van de wereld”[4]. Jezus vertrouwde zijn Kerk toe aan Petrus en de andere apostelen, maar daarvoor had Hij haar al toevertrouwd aan de Heilige Geest. *Hij zal je onderrichten. Hij zal je in de volle waarheid leiden. Hij zal het mijne nemen en het aan je vertellen.* (zie Johannes 16,4-15).

Gevaar

Op dit punt aangekomen, bij de sluiting van het Concilie en haar decreten verzameld in een boek, liepen de charisma's het gevaar op een andere manier gemarginaliseerd te worden. Maar één die niet minder gevaarlijk was: dat de tekst een mooi document zou blijven, dat geleerden niet moe zouden worden te bestuderen, en sprekers niet moe zouden worden te citeren. De Heer zelf voorkwam dit risico door... [*Daarover gaat deel 8.*]

[1] St. Irenaeus, Against the Heresies, 5, 6, 1.

[2] See Francesco Lambiasi, Lo Spirito Santo: Mistero e presenza (Bologna: Edizioni Dehoniane, 1987), p. 278ff.

[3] Lumen gentium, no. 12..

[4] Johann A. Möhler, in “Tübinger Theologische Quartalschrift”, 5, 1823, p. 497.

[5] Leo-Joseph Suenens, Memories and Hopes (Dublin: Veritas 1992), p. 267.

[6] Pope Paul VI, Address to the World Congress of the Catholic Charismatic Renewal, May 19, 1975.

[7] John Paul II, L'Osservatore Romano, November 14, 1996, p. 8.

*Zie voor een overzicht van in de Bijbel genoemde charisma's Bouwen aan de Nieuwe Aarde [2021-1](#), het artikel van Edgard Peeters; en www.kcv-net.nl/meer/charisma-s/lijsten.

**Opnames: Het woord rapimenti/raptures dat Cantalamessa in deze context gebruikt doet denken aan 2 Korintiërs 12, 3-4 'weggerukt naar de derde hemel... weggevoerd tot in het paradijs'.

***Pneuma is het Griekse woord voor adem of geest.

Deel 8

NAAR HET LEVEN MET CHARISMA'S

In deel 7 heeft kardinaal Raniero Cantalamessa ofm.cap. de *geschiedenis* van charisma's in de Kerk uiteengezet, waarbij vooral duidelijk werd dat de charisma's eeuwenlang afwezig waren uit de theologie van de Kerk, tot Vaticanum II (1962-1965). Als we spreken over *charismatische vernieuwing*, dan heeft het woordje 'charismatische' een heel andere betekenis dan wanneer in de krant geschreven wordt over een 'charismatische leider'. En het betekent ook niet zoiets als vurig, emotioneel of extravert. Het woord *charismatische* duidt bij deze vernieuwing op die brede waaier van charisma's die in de Bijbel genoemd worden. Daarover vertelt kardinaal Cantalamessa nu verder.

Kees Slijkerman

Niet minder gevaarlijk

“Met het sluiten van het Concilie en het verzamelen van haar decreten in een boek, liepen de charisma's het gevaar op een andere

manier gemarginaliseerd te worden. Maar een die niet minder gevaarlijk was: dat de tekst een mooi document zou blijven, dat geleerden niet

moe zouden worden te bestuderen en sprekers niet moe zouden worden te citeren. De Heer zelf voorkwam dit risico door...” Zo eindigde deel 7.

Eventuele actie van de Geest

De Heer zelf voorkwam dit risico door ervoor te zorgen dat er een man was die ze zou zien met zijn eigen ogen – de man die deze tekst over de charisma's intens had verlangd, zodat ze hersteld konden worden niet alleen in de theologie, maar ook in het leven van het volk van God. Toen kardinaal Suenens in 1973 voor het eerst van de katholieke charismatische vernieuwing in de Verenigde Staten hoorde spreken, was hij bezig een boek te schrijven met de titel *De Heilige Geest: de bron van al onze hoop*. Hij schrijft het volgende in zijn memoires: *“Ik zag van de voltooiing van mijn boek af. Het leek me elementaire beleefdheid dat ik aandacht zou schenken aan een eventuele actie van de Heilige Geest, hoe verrassend deze ook was. Ik was speciaal geïnteresseerd, omdat men sprak van een reveil van de charisma's. Op het concilie had ik voor zo'n reveil gepleit.”*

Zien met eigen ogen

Nadat hij daar met zijn eigen ogen had gezien wat er gebeurde in de Kerk schreef hij: *“Plotseling heeft men de indruk dat de Handelingen van de Apostelen en ook Sint-Paulus tot leven komen en actueel worden. Wat authentiek waar was in het verleden, speelt zich af voor onze ogen. Het gaat om een ontdekking van het werkelijke handelen van de Heilige Geest, altijd aan het werk naar de belofte van Jezus. Hij heeft woord gehouden en Hij houdt woord. Het is een nieuw doorbreken van de Geest van Pinksteren, een jubelende vreugde, die de Kerk niet meer kende.”* [5]

Bedoeld en noodzakelijk

Ik geloof dat het nu duidelijk is, waarom ik zeg dat de Vernieuwing, ook als een charismatische realiteit, bedoeld is en noodzakelijk is om een stroom van genade voor de hele Kerk te zijn. De Kerk zelf heeft dit bepaald in het Concilie. Wat ons rest is van die bepaling over te gaan naar de implementatie, van de documenten naar het leven. Dat is de dienst die CHARIS geroepen is te geven aan de Kerk, in volkomen continuïteit met de charismatische vernieuwing van het verleden.

Dit is niet alleen een kwestie van trouw aan het Concilie, maar ook van trouw aan de eerste zending van de Kerk. In de Concilietekst lezen we dat de charisma's “voor de noden van de Kerk bijzonder doelmatig en nuttig zijn” *. Het is misschien preciezer om te zeggen dat ze *noodzakelijk* zijn, in plaats van *nuttig*.

Kracht

Geloof wordt vandaag, net zoals in de tijd van Paulus en de apostelen, niet overgebracht met *de overredingskracht van de 'wijsheid', maar [door] ...de kracht van de Geest* (1 Korintiërs 2,4; zie 1 Tessalonicenzen 1,5). In een wereld die ooit – in ieder geval officieel – ‘christelijk’ was geworden, zou je kunnen denken dat de charisma's en tekenen en wonderen die in het begin van de Kerk bestonden niet langer nodig waren, maar dat is vandaag de dag niet het geval. We zijn nu dichterbij de tijd van de apostelen dan bij de tijd van Sint-Johannes Chrysostomus [toen ze leken opgehouden te bestaan, zie deel 7]. De apostelen moesten het evangelie verkondigen aan een pre-christelijke wereld; wij, in ieder geval in het Westen, moeten het verkondigen aan een post-christelijke wereld.

Overloop van gelovigen

Tot nog toe heb ik gezegd dat de charismatische vernieuwing een stroom van genade is, die noodzakelijk is voor de hele Katholieke Kerk. Ik moet daaraan toevoegen dat dit dubbel geldt voor kerken in een aantal landen waar ze al enige tijd getuige zijn geweest van een pijnlijke overloop van gelovigen naar andere charismatische entiteiten. Het is bekend dat een van de meest voorkomende redenen voor zo'n uittocht de behoefte is aan een geloofsbeleving die beter aansluit bij de eigen cultuur van mensen en meer ruimte geeft aan spontaneïteit, aan vreugde, aan het lichaam – een manier van geloven waar volksgeloof een toegevoegde waarde is en niet een vervanging van de heerschappij van Christus.

Oplossing

Dit fenomeen is onderwerp van pastorale en sociologische analyses en er worden oplossingen aangedragen, maar het is lastig voor mensen om in te zien dat de Heilige Geest zelf op een geweldige manier al in deze nood heeft voorzien. We kunnen de charismatische vernieuwing niet langer zien als onderdeel van

het probleem van de uittocht van katholieken, maar in plaats daarvan als de oplossing voor het probleem.

Priesters

Toch, om deze remedie werkelijk effectief te laten zijn, is het niet genoeg dat priesters de Vernieuwing goedkeuren en aanmoedigen en er toch zorgvuldig buiten blijven staan. Deze stroom van genade moet in hun eigen levens ontvangen worden. Dit is het voorbeeld waar

de herder van de universele Kerk, en ook de instelling van CHARIS, ons toe oproept.

[5] Deze citaten van Leo-Jozef Kardinaal Suenens zijn samengesteld uit de verschillende vertalingen van 'Souvenirs et Espérances', Editions Fayard, Paris, 1991: 'Memories and Hopes' (Dublin: Veritas 1992), p. 267 / 'Terugblik en Verwachting', Tiel, Lannoo, 1991, pp. 228-229.

*Uit *Lumen Gentium*, eerste officiële Nederlandse vertaling (1967)

Deel 9

HET GEZOND HOUDEN VAN EEN CHARISMA

In de eerste zeven artikelen van deze serie heeft kardinaal Raniero Cantalamessa ofm.cap. laten zien dat het meest wezenlijke van de charismatische vernieuwing zit in het woord 'vernieuwing', waarvan de doop in de Heilige Geest de kern uitmaakt. In de delen 7, 8 en nu 9 zet hij uiteen dat we het woordje 'charismatische' moeten verstaan vanuit de betekenis van het woord 'charisma'. *De charisma's zijn werkingen van de Heilige Geest, vonkjes van Gods eigen vuur, toevertrouwd aan menselijke wezens.*

Kees Slijkerman

Ik zal een aantal instellingen en deugden opnoemen die het meest direct bijdragen aan het gezond houden van een charisma en die ervoor zorgen dat zij functioneert 'tot welzijn van allen' (1 Korintiërs 12,7).

Gehoorzaamheid

De eerste deugd is *gehoorzaamheid*. We spreken hierin over gehoorzaamheid vóór alles aan het instituut, aan degenen die de dienst van autoriteit over ons uitoefenen. Ware profeten en charismatici in de geschiedenis van de Katholieke Kerk - en zelfs in het nabije verleden - zijn degenen die hebben aanvaard te sterven aan wat zij zelf als zekerheden zagen, gehoorzaam te zijn en te zwijgen, alvorens te zien dat hun voorstellen en kritiek ontvangen werden door het instituut.

Het instituut onderdrukt charisma's niet, maar verzekert ze van een toekomst... en ook van een verleden. Dat wil zeggen dat het hen ervan weerhoudt om een storm in een glas water te zijn en hun het geheel van de ervaring die de Kerk heeft met de Geest in eerdere generaties ter beschikking stelt. Het is een zegen van God dat de charismatische opleving in de Katholieke Kerk geboren werd met een sterke

impuls tot gemeenschap met de hiërarchie en dat het pontificale leergezag in haar "een kans voor de Kerk"[6] en "de eerste tekenen van een geweldige lente voor de christenheid"[7] zag.

Deze gehoorzaamheid is vandaag zoveel makkelijker en gepaster, nu de hoogste autoriteit van de Kerk niet alleen deze stroom van genade in de charismatische vernieuwing prijst en aanmoedigt, maar heel duidelijk haar zaak heeft omarmd en deze voortdurend voorstelt aan de hele Kerk.

Nederigheid

Een andere vitale deugd als het gaat om een opbouwend gebruik van charisma's is *nederigheid*. De charisma's zijn werkingen van de Heilige Geest, vonkjes van Gods eigen vuur, toevertrouwd aan menselijke wezens. Hoe voorkomen we dat onze handen verbranden door dat vuur? Dat is de taak van nederigheid. Het zorgt ervoor dat deze genade van God voortgaat en rondgaat in de Kerk en de mensheid, zonder dat zij uitwaaiert of besmet raakt.

Het beeld van 'een stroom van genade' die in een massa uitwaaiert is duidelijk geïnspireerd door de wereld van elektriciteit. Maar isolatie-

technologie gaat samen met elektriciteits-technologie. Hoe hoger de spanning en de kracht van een elektrische stroom die door een draad gaat, hoe steviger de isolatie moet zijn om kortsluiting te voorkomen. Nederigheid is - voor de charismatische vernieuwing en voor het geestelijk leven in het algemeen - de grote isolator die het mogelijk maakt dat de goddelijke stroom van genade door een persoon gaat, zonder verspilling, of erger, zonder dat er vonkjes trots of rivaliteit ontstaan. Jezus introduceerde de Geest aan de wereld, vernederde Zichzelf en werd gehoorzaam tot de dood; we kunnen er op dezelfde manier aan bijdragen om de Heilige Geest in de Kerk te verspreiden, door nederig en gehoorzaam te blijven tot aan de dood, de dood van ons 'ik' en van de 'oude mens' die in ons is.

Vernieuwing in de geschiedenis en nu

Als een kerkelijk adviseur [*van CHARIS*] heb ik in dit onderricht een accurate beschouwing willen geven van de charismatische vernieuwing in de geschiedenis en in de huidige situatie van de Kerk. Toch zijn het de moderator en de leden van het internationale comité die de zwaarste last zullen moeten dragen van dit nieuwe begin. Aan hen allen zeg ik mijn broederlijke vriendschap en mijn onvoorwaardelijke medewerking toe zo lang de Heer mij de kracht ervoor geeft.

De brief aan de Hebreëen raadde de eerste christenen aan: *Gedenkt uw leiders, die u het eerst het woord van God verkondigd hebben.* (Hebreëen 13,7) Wij zouden hetzelfde moeten doen: met genegenheid en dankbaarheid hen herinneren die als eerste het nieuwe Pinksteren hebben ervaren en gepromoot: Patti Mansfield, Ralph Martin, Steve Clark, Kevin en Dorothy Ranaghan, en alle anderen die later de Charismatische Vernieuwing hebben gediend in het ICCRS, de Katholieke Fraterniteit en in andere dienstverlenende organisaties.

Ga aan het werk

Ik besluit met een profetisch woord (dat ik verkondigde toen ik voor het eerst preekte in aanwezigheid van de heilige Johannes Paulus II*). Het is het woord dat de profeet Haggai sprak tot de leiders en het volk van Israël toen zij op het punt stonden de tempel te herbouwen: *Niettemin, houd goede moed, Zerubabel – zo luidt de godsspraak van de HEER; houd goede moed, gij hogepriester Jozua, zoon van Jehosadak; houdt goede moed, gij allen die het land bewoont – zo luidt de godsspraak van de HEER. Gaat aan het werk! Ik ben met u! Zo luidt de godsspraak van de HEER van de legerscharen.* (Haggai 2,4) Houdt goede moed, Jean-Luc en leden van het comité, houdt goede moed, al jullie mensen in de Charismatische Vernieuwing: houdt goede moed, jullie broeders en zusters van andere christelijke denominaties: gaat aan het werk, Ik ben met u, zeg de HEER!

[6] Paus Paulus VI, toespraak tot het internationale congres van de katholieke charismatische vernieuwing, 19 mei 1975.

[7] Paus Johannes Paulus II, L'Osservatore Romano, 14 november 1996, pag. 8.

*Paus Johannes Paulus II stelde pater Cantalamessa in 1980 aan als prediker in het Vaticaan. Sindsdien had hij ook de achtereenvolgende pausen onder zijn gehoor tijdens de retraites die hij preekte in de advent en in de veertigdagentijd.

CANTALAMESSA KARDINAAL

Op 25 oktober 2020 heeft paus Franciscus bekend gemaakt dat pater Raniero Cantalamessa (86) op 28 november kardinaal wordt. Op verzoek van Cantalamessa zelf wordt hij niet eerst tot bisschop gewijd. Hij zei: "Op mijn leeftijd kan ik nog weinig als herder doen, en wat ik als visser kan doen, kan ik ook doen door eenvoudigweg het Woord van God te verkondigen."

Uit [Bouwen aan de Nieuwe Aarde](#)

Deel 1 en 2 staan in 2020-1, deel 3 en 4 in 2020-2, deel 5 in 2020-4, deel 6 in 2020-5, deel 7 in 2021-2, deel 8 in 2021-4 en deel 9 in 2021-5. Door Mark Borst vertaald vanuit de Engelse vertaling, 0457uk op www.stucom.nl (Italiaans origineel: 0457it). Titel en kopjes zijn van de redactie.

Bron: <https://www.charis.international/en/the-catholic-charismatic-renewal-a-current-of-grace-for-the-whole-church/>

Deze lezing werd uitgesproken in de *Paus Paulus VI Hal* in het Vaticaan bij gelegenheid van de officiële start van CHARIS als nieuwe service van het Vaticaan aan charismatische vernieuwing. Zie www.charis.international en www.kcv-net.nl/kcv/historie/6-9-juni-2019-charis-start

Meer teksten vanuit dezelfde bijeenkomst op www.stucom.nl:

[0458](#) Paus Franciscus over CHARIS, de nieuwe dienstverlening voor charismatische vernieuwing. Toespraak tot leiders.

[0456uk](#) Pope Francis homily on Holy Spirit June 9th 2019

Meer over *Reiniero Cantalamessa* op www.stucom.nl:

[0472](#) Hoe professor Cantalamessa, die in 2020 kardinaal werd, in 1975 de charismatische vernieuwing leerde kennen, in 1977 gedoopt werd in de Heilige Geest en in 1980 bij verrassing geroepen werd door paus Johannes Paulus II om prediker van het pauselijke huishouden te worden.

[0418uk](#) Comment on report 'Do not quench the Spirit' - On Charismatic, hierarchical and institutional dimension; Isaiah 11; charism of the discernment and oversight. [0418fr](#) idem in het Frans.

[0300](#) In gesprek over je doop in de Geest - Kees Slijkerman Over de dvd 'Wees niet bang voor de Heilige Geest', met pater Raniero Cantalamessa

[0175uk](#) On the Jewish - Christian relations "Christ has broken down the dividing wall", Good Friday, 1998 Misunderstanding of the New Testament. Source of all anti-Semitism? Primitive Judeo-Christian Church to Church of the Gentiles.

[0173](#) Geloof dat de wereld overwint (1) - Alpha-conferentie 2005 Aan- en afwezigheid Jezus in cultuur en religie. Geloof in Jezus. Samen verkondigen, alle christenen samen.

[0174](#) Geloof dat de wereld overwint (2) - Alpha-conferentie 2005 Zelf Christus leren kennen. De gave van geloof en profetisch spreken. H. Geest nodig.

[0172](#) Rome 1999. Denk aan die eerste dagen - De Charismatische Vernieuwing is voor de gehele Kerk en voor 'de wezenlijke dingen' van het christelijke leven. I.v.m. polarisatie en overdreven devoties. [0172uk](#) Engelse origineel

[0171](#) Ik wil een profeet zijn voor God! - 3 mei 2000 te Rome. Gods bedoelingen met de charismatische vernieuwing in de RKK. Profetische taak. De macht terug te geven aan God. [0171uk](#) Engelse origineel

Dit is document 0457 op www.stucom.nl.